মোহন ৰাজ

বনাম

ডিম্বেশ্বৰী শইকীয়া আৰু আনএজন

নৱেম্বৰ ১০, ২০০৬

[ন্যায়াধীশ এচ. বি. সিনহা আৰু ন্যায়াধীশ ডালবীৰ ভাণ্ডাৰী]

*ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৭৩- অসম ৰাজ্যৰ দ্বাৰা ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩ৰ দ্বাৰা সংশোধিত- ধাৰা ১৯৭(৫) আৰু ১৯৭(৬)- অভিযুক্ত উগ্ৰপন্থীসকলক আৰক্ষী কৰ্মচাৰীয়ে আক্ৰমণ কৰাৰ পিছত হত্যা কৰা হয়- আৰক্ষীৰ বিৰুদ্ধে ফৌজদাৰী অভিযোগ- দণ্ডাধীশে উল্লেখ কৰা অনুসৰি, ৰাজ্য চৰকাৰে বিধিৰ ধাৰা ১৯৭(৬)(i)ৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত ধৰণে প্ৰমানপত্ৰ প্ৰদান কৰে যে, আৰক্ষীয়ে তেওঁলোকৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য পালন কৰি আছিল- অভিযোগকাৰীয়ে ওপৰত উল্লেখ কৰা প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদান কৰাৰ বাবে দাখিল কৰা Criminal Revision(ফৌজদাৰী সংশোধন)ত, উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰমাণপত্ৰ দাখিল কৰি নিৰ্দেশৰ সৈতে নিষ্ক্ৰিয় বুলি নিষ্পত্তি কৰে যে, সেই নিৰ্দেশৰ প্ৰতিলিপিৰ সৈতে তলৰ আদালতৰ নথি প্ৰেৰণ কৰা হ'ব- অৱশ্যে, অভিযোগৰ গোচৰত, আৰক্ষী কৰ্মচাৰীসকলৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ বাবে অনুমোদন অনুসৰি আগবঢ়াই নিয়াৰ বাবে ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰক্ৰিয়া পুনৰ মুকলি কৰিছিল কিন্তু, তদন্তকাৰী আৰক্ষী বিষয়াৰ দ্বাৰা একে বিষয়ত প্ৰতিবেদনৰ বাবে অপেক্ষা কৰিবলৈ অনিৰ্দিষ্টভাৱে স্থগিত ৰখা হৈছিল- আৰক্ষীৰ গোচৰত, ৰাজ্য চৰকাৰে আৰক্ষী কৰ্মচাৰীসকলৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ অনুমতি প্ৰদান*

কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল, আৰু তাৰ পিছত অভিযোগৰ গোচৰটো পূৰ্বৰ অনুমোদনৰ ভিত্তিত পুনৰ মুকলি কৰা হৈছিল- উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰক্ৰিয়া বাতিল কৰাৰ বাবে এই আবেদন নাকচ কৰিছিল- সত্যতা- উপস্থাপন কৰে- ১৯৮৩চনৰ আইনৰ অধীনত তেওঁৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য বাতিল কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বা এই সম্পৰ্কত কাম কৰাৰ বাবে আদালতে অভিযোগ বা অভিযুক্তক দোষমুক্ত কৰাটো জৰুৰী আছিল- অভিযুক্তই উক্ত প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰাৰ লগে লগে নিৰ্ভৰশীল, বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ লাভ কৰিছিল, কিন্তু সেইয়া প্ৰকৃততে যোগাযোগ কৰাৰ লগে লগে কাৰ্যকৰী হৈছিল- তথ্যৰ ওপৰত, উচ্চ ন্যায়ালয়ে অপৰাধ সংশোধনত নিজৰ নিৰ্দেশ আদালতলৈ প্ৰেৰণ কৰিছিল য'ত বিষয়টো চলি আছিল আৰু সেই অনুসৰি কাম কৰিবলৈ বাধ্য আছিল- লগতে, যিহেতু, অভিযোগকাৰীৰ অৱগত আছিল যে, এখন প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদান কৰা হৈছিল আৰু নিৰ্ধাৰিত সময়ৰ ভিতৰত ইয়াৰ বিৰুদ্ধে কোনো আবেদন কৰা নাছিল, সেয়েহে তেওঁৰ সততাৰ বিৰুদ্ধে বা ইয়াৰ অনুদানৰ বিপৰীতে আবেদন কৰাৰ অধিকাৰ হেৰুৱাইছিল।

ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩- ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম প্ৰত্যাহাৰ) আইন, ১৯৮৬-ৰ দ্বাৰা প্ৰত্যাহাৰ- ইয়াৰ প্ৰভাৱ- উপস্থাপন কৰে- যিহেতু প্ৰত্যাহাৰ আইনৰ ৩নং ধাৰাত কেৱল কাৰ্যবাহী ন্যায়িক আদালতৰ পৰা ক্ষমতাসম্পন্ন আদালতলৈ গোচৰ স্থানান্তৰ কৰাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছিল, এইটো এক স্পষ্ট ইংগিত আছিল যে, প্ৰত্যাহাৰ আইন প্ৰণয়ন কৰাৰ সময়ত এখন ৰাজ্যৰ এজন ব্যক্তিক তেওঁৰ আহৰণ কৰা বা নিৰ্ভৰযোগ্য অধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰাৰ কোনো অভিপ্ৰায় নাছিল- তাৰোপৰি, যেতিয়া আইনখন প্ৰত্যাহাৰ

*কৰা হৈছিল, তেতিয়া অসম সাধাৰণ দফা আইন, ১৯১৫ৰ ৬নং ধাৰা বলৱৎ হৈছিল।*

*Interpretation of statutes (বিধিৰ ব্যাখ্যা) - বাতিলকৰণ আইন- উপস্থাপন কৰে- ইয়াক এনেধৰণে ব্যাখ্যা কৰিব নোৱাৰি যাতে, এজন ব্যক্তিৰ আহৰণ কৰা অধিকাৰ কাঢ়ি লোৱা হয়- এইধৰণৰ বিধিৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে Doctrine of purposive construction (উদ্দেশ্যমূলক নিৰ্মাণৰ মতবাদ) ৰ সহায় ল'ব লাগিব পাৰে।*

*বিধিৰ ব্যাখ্যা- এটা বিধিবদ্ধ ব্যৱস্থাৰ Marginal (প্ৰান্তিক) টোকা- উপস্থাপন কৰে- সেইবোৰ সাধাৰণতে ইয়াৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে সহায় লোৱা নহ'বও পাৰে; কিন্তু অস্পষ্টতাৰ ক্ষেত্ৰত, ইয়াৰ প্ৰসংগ অপ্ৰাসঙ্গিক নহ'ব।*

*মতবাদ- Doctrine of eclipse (গ্ৰহণৰ মতবাদ) - প্ৰয়োগ- উপস্থাপন কৰে- ইয়াৰ প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা এক নিৰ্ভৰশীল বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ কাঢ়ি ল'ব নোৱাৰি।*

আপীলকাৰীয়ে ১৯৮৩চনত অসমত আৰক্ষী অধীক্ষক হিচাপে কাম কৰি আছিল। সেই সময়ত ৰাজ্যত জাতিগত হিংসাৰ ঘটনা সংঘটিত হৈ আছিল। আৰক্ষী চকী আৰু সংখ্যালঘু শৰণাৰ্থী শিবিৰত আক্ৰমণ কৰাৰ উদ্দেশ্যে বৃহৎ সংখ্যক উগ্ৰপন্থীৰ গোট জংঘলত লুকাই আছিল বুলি প্ৰকাশিত এক প্ৰতিবেদনৰ প্ৰতিক্ৰিয়াত, আন আৰক্ষী কৰ্মচাৰীৰ সৈতে আপীলকাৰী, অভিযোগ অনুসৰি, লুকাই থকা স্থানলৈ গৈছিল, উগ্ৰপন্থীসকলে পথ অৱৰোধ কৰি বন্দুক, ধনু ইত্যাদিৰে সুসজ্জিতহৈ আক্ৰমণ কৰিছিল। তেওঁলোকে প্ৰত্যাক্ৰমণ কৰিছিল য'ত সাতজন দুস্কৃতিকাৰীৰ মৃত্যু হৈছিল আৰু আন বাৰজনক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল। মৃত্যুৰ সন্দৰ্ভত, উত্তৰদাতাই আপীলকাৰী আৰু অন্যান্য আৰক্ষী বিষয়াৰ বিৰুদ্ধে ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ আগত অভিযোগ

দাখিল কৰিছিল। ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩ অনুসৰি, বিধিৰ ধাৰা ১৯৭(৫)(এ)ৰ অধীনত প্ৰমাণপত্ৰ জাৰী কৰাৰ বাবে দণ্ডাধীশে চৰকাৰলৈ এক প্ৰসংগ উত্থাপন কৰিছিল। সেই প্ৰমাণপত্ৰ ৰাজ্য চৰকাৰে ২০-১১-১৯৮৫ত ধাৰা ১৯৭(৬)(i)ৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত প্ৰ-পত্ৰ এফ-ত প্ৰদান কৰিছিল যে, আপীলকাৰী আৰু অন্যান্য আৰক্ষী কৰ্মচাৰীসকলে তেওঁলোকৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য পালন কৰি আছিল। ইয়াৰ মাজতে, চৰকাৰে কোনো প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰা নাই বুলি উত্তৰ দি উত্তৰদাতাই উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আগত ফৌজদাৰী সংশোধন আবেদন দাখিল কৰিছিল। অৱশ্যে, উপৰোক্ত প্ৰমাণপত্ৰখন দাখিল কৰাৰ পিছত, উচ্চ ন্যায়ালয়ে নিৰ্দেশৰ সৈতে আবেদনখন নিষ্ক্ৰিয় বুলি নিষ্পত্তি কৰে যে, ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ধাৰা ১৯৭(৬)(ii) অনুসৰি এক উপযুক্ত নিৰ্দেশ প্ৰদান কৰাটো মহকুমা ন্যায়াধীশৰ দায়িত্ব, আৰু সেই উদ্দেশ্যে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশৰ প্ৰতিলিপিৰ সৈতে প্ৰাপ্ত হ'লে, লগতে নিম্ন আদালতৰ নথি প্ৰেৰণ কৰে।

ইয়াৰ মাজতে ৰাজ্যখনে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম প্ৰত্যাহাৰ) আইন, ১৯৮৬ৰ জৰিয়তে ১৯৮৩চনৰ আইনখন প্ৰত্যাহাৰ কৰে। ইয়াৰ ধাৰা ৩ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে, বাতিল কৰা আইনৰ অধীনত যিকোনো কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা কোনো নিৰ্দেশ জাৰি কৰা স্বত্বেও, সকলো গোচৰ ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৭৩ৰ অধীনত এনে গোচৰৰ বিচাৰ চলোৱাৰ বাবে সক্ষম আদালতৰ আগত বিচাৰাধীন হৈ আছে বুলি গণ্য কৰা হ'ব।

উত্তৰদাতাৰ অভিযোগৰ গোচৰত ৰাজ্য চৰকাৰে ২৭-০৪-১৯৮৭ৰ ওপৰত অনুমোদন প্ৰদান কৰিছিল আৰু অগ্ৰগতিৰ বাবে মহকুমা ন্যায়িক ন্যায়াধীশৰ আগত প্ৰক্ৰিয়া পুনৰ মুকলি কৰা হৈছিল। অৱশ্যে, বিষয়টো

আৰক্ষীৰ তদন্তৰ অপেক্ষাত থকাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, তদন্তকাৰী আৰক্ষী বিষয়াৰ দ্বাৰা প্ৰতিবেদনৰ বাবে অপেক্ষা কৰিবলৈ অভিযোগটো অনিৰ্দিষ্ট কাললৈ স্থগিত ৰখা হৈছিল। অৱশ্যে, এই আৰক্ষীৰ গোচৰত, ৰাজ্য চৰকাৰে আবেদনকাৰীসহ অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ অনুমতি দিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল। আৰক্ষীৰ গোচৰটো শেষ হোৱাৰ লগে লগে ২৪-০৭-১৯৮৭ত ৰাজ্যৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা অনুমোদনৰ ভিত্তিত অভিযোগৰ গোচৰটো পুনৰ উত্থাপন কৰা হৈছিল।

আপীলকাৰীয়ে তেওঁলোকৰ বিৰুদ্ধে চলি থকা সকলো প্ৰক্ৰিয়া বাতিল কৰিবলৈ উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কাষ চাপিছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে কয় যে, (i) অসম ৰাজ্যৰ দ্বাৰা এবাৰ অনুমোদন প্ৰদান কৰাৰ পিছত, অভিযোগৰ গোচৰটোৰ সৈতে আগবাঢ়িবলৈ কোনো বাধা নাছিল, (ii) ৰাজ্যৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা প্ৰমাণপত্ৰ অনুসৰি আপীলকাৰী তেওঁৰ কৰ্তব্যত আছিল আৰু সেয়েহে আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব পৰা নগ'ল, মহকুমা ন্যায়াধীশক জনোৱা হোৱা নাছিল, গোচৰটো চলি আছিল আৰু এনেদৰে, ইয়াক আইনীভাৱে পুনৰ মুকলি কৰিব পৰা গৈছিল, (iii) বাতিল কৰাৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত ২০-১১-৮৫তাৰিখৰ প্ৰমাণপত্ৰখনৰ উপলব্ধতা নোহোৱা হৈছিল। সেয়েহে বৰ্তমানৰ আপীল আবেদন।

আপীলকাৰীয়ে দাবী কৰিছিল যে, (i) অসম ৰাজ্যই অভিযোগৰ গোচৰটোত, ২০-১১-১৯৮৫ত জাৰি কৰা পূৰ্বৰ প্ৰমাণপত্ৰ বিবেচনা নকৰাকৈ ২৭-০৪-১৯৮৭ত অনুমোদন প্ৰদান কৰিছিল, (ii) সমগ্ৰ গোচৰটো কলুষিত হৈ পৰিছিল, তেওঁক ১৯৮৩চনৰ আইনৰ ব্যৱস্থা অনুসৰি অব্যাহতি দিয়াৰ অধিকাৰ হিচাপে, যিটো অসম সাধাৰণ দফা আইন, ১৯১৫ৰ ধাৰা ৬ৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আঁতৰাই থ'ব নোৱাৰি।

আপীলৰ অনুমতি দি,

আদালতে উপস্থাপন কৰে, ১.১ ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩ৰ বিধানসমূহ, য'ত ধাৰা ১৯৭ৰ উপ-ধাৰা(৫) অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছিল, আদালত অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে issue of process(প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয়) স্থগিত ৰখা আৰু ৰাজ্য চৰকাৰৰ ওচৰত প্ৰসংগ উল্লেখ কৰাৰ এক বিধিবদ্ধ বাধ্যবাধকতাৰ অধীনত আছিল, যদি তেওঁ উপধাৰা (৩)ৰ অধীনত নিৰ্দিষ্ট কোনো শ্ৰেণী বা শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্গত চৰকাৰী চাকৰিয়াল হয়। ৰাজ্য চৰকাৰৰ আগত উল্লেখ কৰাৰ পিছত চৰকাৰী চাকৰিয়ালৰ বিৰুদ্ধে পৰৱৰ্তী প্ৰক্ৰিয়া স্থগিত ৰাখিবলৈ আদালতক আন এক বিধিবদ্ধ বাধ্যবাধকতা আৰোপ কৰা হৈছিল। এক প্ৰসংগ লাভ কৰাৰ পিছত, ৰাজ্যৰ চৰকাৰৰ ওচৰত কিবা নহয় কিবা ধৰণে প্ৰমাণপত্ৰ জাৰী কৰাৰ বাহিৰে আন কোনো বিকল্প নাই। এবাৰ ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰমাণ কৰিলে যে, অভিযুক্তজনে তেওঁৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য পালনৰ সৈতে বা সম্পৰ্কিতভাৱে কাম কৰি আছিল বা কাম কৰাৰ উদ্দেশ্য আছিল, আদালতৰ ফালৰ পৰা অভিযোগটো নাকচ কৰা বা অভিযুক্তজনক মুকলি কৰাটো জৰুৰী আছিল। [৮৮৪-জি-এইচ; ৮৮৫-এ-বি]

১.২. অভিযুক্তজনে উক্ত প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰাৰ লগে লগে এক নিৰ্ভৰযোগ্য বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ লাভ কৰে। অৱশ্যে, উক্ত অধিকাৰ কেৱল তেতিয়াহে কাৰ্যকৰী কৰা হ'ব যেতিয়া, ই প্ৰকৃততে জনোৱা হ'ব। [৮৮৫-এফ]

*পঞ্জাৱ বনাম অমৰ সিং হৰিকা,* এ. আই. আৰ. (১৯৬৬) এছ. চি. ১৩১৩, বৈশিষ্ট্য প্ৰকাশ কৰা হৈছে।

*ৰাজ্য পঞ্জাৱ বনাম খেমি ৰাম*, [১৯৬৯] ৩ এছ. চি. চি. ২৮, উল্লেখ কৰা হৈছে।

১.৩. প্ৰশ্নযুক্ত প্ৰমাণপত্ৰখনত মহকুমা ন্যায়াধীশক সম্বোধন কৰা হৈছিল। এইটো দেখা গৈছে যে, এইখন পঞ্জীয়নভুক্ত আৱৰণৰ অধীনত প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল আৰু স্বীকৃতিও প্ৰদান কৰা হৈছিল। অৱশ্যে, ইয়াক প্ৰকৃততে ডাকবিভাগৰ কৰ্তৃপক্ষলৈ হস্তান্তৰ কৰা হৈছিল বুলি দেখুৱাবলৈ নথিত কোনো প্ৰমাণ নাই। যি নহওক, ১৯৮৫চনৰ ফৌজদাৰী সংশোধন আবেদন নং ৩৮৬ত উচ্চ ন্যায়ালয়ে গৃহীত কৰা ০৫-১২-১৯৮৫তাৰিখৰ নিৰ্দেশৰ পৰা এইটো স্পষ্ট যে, উক্ত নিৰ্দেশ জাৰী কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। সেয়েহে অনুমান কৰিব পাৰি যে, অসম ৰাজ্যই উক্ত যোগাযোগ প্ৰেৰণ কৰিছিল। যিকোনো পৰিস্থিতিত উচ্চ ন্যায়ালয়ে উক্ত নিৰ্দেশটো গোচৰটো চলি থকা দণ্ডাধীশৰ আদালতলৈ নিৰ্দেশ প্ৰেৰণ কৰিছিল। মহকুমা দণ্ডাধীশে সেই অনুসৰি কাম কৰিবলৈ বাধ্য আছিল। [৮৮৫-বি-ডি]

২. অভিযোগকাৰীয়ে জানিছিল যে, এখন প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদান কৰা হৈছে। তেওঁ উক্ত নিৰ্দেশটো প্ৰেৰণ কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা ৬০দিনৰ ভিতৰত ইয়াৰ বিৰুদ্ধে পুনৰ আবেদন কৰিব পাৰিলেহেতেন। তেওঁ সেইপদক্ষেপ বাছি লোৱা নাছিল। সেয়েহে, সঠিকতাৰ বিৰুদ্ধে বা অন্যথা প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদান কৰা আদেশৰ বিৰুদ্ধে আবেদন কৰাৰ তেওঁৰ অধিকাৰো হেৰাই গৈছে। [৮৮৬-চি]

৩. এতিয়া এইটো ভালদৰে নিষ্পত্তি কৰা হৈছে যে, প্ৰত্যাহাৰ আইনক এজন ব্যক্তিৰ আহৰণ কৰা অধিকাৰ কাঢ়ি লোৱা নাই বুলি ধৰা হ'ব। [৮৮৭-বি]।

*পঞ্জাব ৰাজ্য বনাম মোহৰ সিং, প্ৰতাপ সিঙৰ পুত্ৰ*, [১৯৫৫] ১ এছ. চি. আৰ. ৮৯৩,

জি. পি. সিঙৰ *Principles of Statuatory Interpretation (বিধিবদ্ধ ব্যাখ্যাৰ নীতি)* (10ম সংস্কৰণ) ২০০৬ পৃষ্ঠা ৬৩১ উল্লিখিত।

৩.২. যেতিয়া আইনখন প্ৰত্যাহাৰ কৰা হয়, তেতিয়া যুক্তিপূৰ্ণ ব্যতিক্ৰম সাপেক্ষে অসম সাধাৰণ দফা আইন, ১৯১৫ৰ ৬নং ধাৰা বলৱৎ হ'ব। [৮৮৬-দি]

৩.৩. এইক্ষেত্ৰত গ্ৰহণৰ মতবাদৰ কোনো প্ৰয়োগ নাই। উক্ত নীতিৰ প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা, এক নিৰ্ভৰশীল বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ কাঢ়ি ল'ব নোৱাৰি। [৮৮৮-চি]

৩.৪. অসম প্ৰত্যাহাৰ আইনৰ ৩নং ধাৰাৰ বাবে অভিযুক্তক প্ৰদান কৰা অধিকাৰ তেওঁৰ পৰা কাঢ়ি লোৱা নহয়। ধাৰা ৩য়ে গোচৰৰ স্থানান্তৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰে। অৱশ্যে, এটা বিধিবদ্ধ ব্যৱস্থাৰ প্ৰান্তিক টোকা সাধাৰণতে ইয়াৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে সহায় লোৱা নহ'বও পাৰে; অস্পষ্টতাৰ ক্ষেত্ৰত, ইয়াৰ প্ৰসংগ অপ্ৰাসঙ্গিক নহ'ব। যিহেতু ৩নং ধাৰাটো কেৱল কাৰ্যবাহী দণ্ডাধীশৰ আদালতৰ পৰা সক্ষম আদালতলৈ গোচৰ স্থানান্তৰ কৰাৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰা হৈছে, সেয়েহে এইটো এক স্পষ্ট ইংগিত যে, ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰত্যাহাৰ আইন, ১৯৮৬প্ৰণয়ন কৰাৰ সময়ত এজন ব্যক্তিক তেওঁৰ আহৰণ কৰা বা নিৰ্ভৰযোগ্য অধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰাৰ কোনো অভিপ্ৰায় নাছিল। [৮৮৮-ডি-ই]

*পিট্টা নবীন কুমাৰ আৰু অন্যান্য বনাম ৰাজা নৰচায়া জাঙ্গিতি আৰু অন্যান্য,* (২০০৬) ৯ এচ.চি.এ.এল.ই. ২৯৮; *ইউ. পি. ৰাঘবেন্দ্ৰ আচাৰ্য আৰু অন্যান্য বনাম কৰ্ণাটক ৰাজ্য আৰু অন্যান্য,* (২০০৬) ৬ এচ.চি.এ.এল.ই. ২৩; *ডঃ সৌৰভ চৌদ্ৰী আৰু অন্যান্য বনাম ভাৰত চৰকাৰ আৰু অন্যান্য,* (২০০৪) ৫ এছ.চি.চি. ৬১৮ আৰু *প্ৰফুট্টা কুমাৰ দাস আৰু*

*অন্যান্য বনাম উৰিষ্যা ৰাজ্য আৰু অন্যান্য*, [২০০৩] ১১ এছ.চি.চি. ৬১৪, উল্লেখ কৰা হৈছে।

৩.৫. এই প্ৰকাৰৰ আইনৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে, *Doctrine of purposive construction ( উদ্দেশ্যমূলক নিৰ্মাণৰ মতবাদ)*ৰ সহায় ল'ব লাগিব পাৰে। [৮৮৮-এফ]।

*পান্নালাল বানচিলাল পিট্টী আৰু অন্যান্য বনাম এ.পি. আৰু আন ৰাজ্য*, [১৯৯৬] ২ এছ.চি.চি. ৪৯৮, *মিল্কফুড লিমিটেড বনাম জিএমচি আইচক্ৰীম (পি) লিমিটেড*, [২০০৪] ৭ এছ.চি.চি. ২৮৮, *বোম্বাই ডাইং আৰু এম.এফ.জি. কো. লিমিটেড বনাম ব'ম্বে এনভাইৰনমেণ্টেল একশ্যন গ্ৰুপ আৰু অন্যান্য*, [২০০৬] ৩ এছ.চি.চি. ৪৩৪; *নাথী দেৱী বনাম ৰাধা দেৱী গুপ্তা*, [২০০৫] ২ এছ.চি.চি. ২৭১; *ললিত মোহন পাণ্ডে বনাম পূৰণ সিং আৰু অন্যান্য*, [২০০৪] ৬ এছ.চি.চি. ৬২৬; *ভাৰতীয় হস্তশিল্প এম্প'ৰিয়াম এণ্ড অন্যান্য বনাম ভাৰতীয় সংঘ আৰু অন্যান্য*, [২০০৩] ৭ এছ.চি.চি. ৫৮৯; *বলৰাম কুমাৱত বনাম ভাৰত চৰকাৰ আৰু অন্যান্য*, [২০০৩] ৭ এছ.চি.চি. ৬২৮ উল্লেখ কৰিছেঃ

**ফৌজদাৰী আপীলীয় ক্ষেত্ৰাধিকাৰ**- ফৌজদাৰী আপীল নং ১১৩৭-২০০৬।

গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ফৌজদাৰী সংশোধন নং ৭৪৮/২০০৫ৰ ০৮-০৩-২০০৬তাৰিখৰ ৰায় আৰু আদেশৰ পৰা।

আবেদনকাৰীৰপক্ষত কে. টি. এছ. তুলসী, ঋষি মালহোত্ৰা আৰু প্ৰেম মালহোত্ৰা।

উত্তৰদাতা নং ১ৰপক্ষত ৰাণা মুখাৰ্জী, আজিম এইচ. লস্কৰ আৰু অভিজিৎ সেনগুপ্ত।

অসম ৰাজ্যৰ পক্ষত এন.কিউ. জুনিয়ৰ লুৱাং।

আদালতৰ ৰায় প্ৰদান কৰিছে–

**ন্যায়াধীশ এছ. বি. সিনহা**, অনুমতি প্ৰদান কৰা হৈছে।

অসম ৰাজ্যৰ দ্বাৰা ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩ আৰু ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম প্ৰত্যাহাৰ) আইন, ১৯৮৬ৰ দ্বাৰা সংশোধিত ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৭৩ৰ ব্যৱস্থাসমূহৰ ব্যাখ্যা আৰু প্ৰয়োগ এই আপীলৰ বিবেচনাত আহে, যি ২০০৫চনৰ ফৌজদাৰী পুনৰীক্ষণ আবেদন নং৭৪৮ত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ে প্ৰদান কৰা ০৮-০৩-২০০৬তাৰিখৰ এক ৰায় আৰু নিৰ্দেশৰ পৰা উদ্ভৱ হয়। আপীলকাৰীয়ে ১৯৮৩চনত অসমত আৰক্ষী অধীক্ষক হিচাপে কৰ্মৰত আছিল। অসম ৰাজ্যত উক্ত বছৰত জাতিগত হিংসাৰ ঘটনা সংঘটিত হৈছিল বুলি অভিযোগ কৰা হৈছে। আন্দোলনকাৰীসকলৰ এক অংশই নিৰ্বাচনৰ বিৰোধিতা কৰাৰ ফলত সমগ্ৰ অসম ৰাজ্য জাতিগত সংঘৰ্ষৰ বলি হৈছিল। নেল্লী আৰু কাষৰীয়া আন জিলাসমূহ অৰ্থাৎ নাৰগাঁৱ আৰু গোপুৰ শোণিতপুৰত সংঘটিত হিংসাত্মক ঘটনাৰ ফলত বিভিন্ন সম্প্ৰদায়ৰ ৩০০০ৰো অধিক লোকৰ মৃত্যু হৈছিল। খবৰ পোৱা গৈছিল যে, আৰক্ষী চকী আৰু সংখ্যালঘু শৰণাৰ্থী শিবিৰত আক্ৰমণ কৰাৰ উদ্দেশ্যে বৃহৎ সংখ্যক উগ্ৰপন্থী জংঘলত লুকাই আছিল। চি. আৰ. পি. এফ. জোৱান সহিতে আপীলকাৰী লুকাই থকা ঠাইলৈ গৈছিল আৰু অভিযোগ অনুসৰি ৫০০-৬০০উগ্ৰপন্থীয়ে পথ অৱৰোধ কৰিছিল বুলি অভিযোগ আছে। আৰক্ষী দলক উগ্ৰপন্থীসকলে বন্দুক, ধনু ইত্যাদিৰে আক্ৰমণ কৰাৰ চেষ্টা কৰা হৈছিল। চি.আৰ.পি.এফ.ৰ জোৱানসকলে প্ৰত্যাক্ৰমণত গুলীচালনা কৰিছিল য'ত ৭জন দুস্কৃতিকাৰীৰ মৃত্যু হৈছিল আৰু আন ১২জন লোকক গ্ৰেপ্তাৰ কৰা হৈছিল। উক্ত ঘটনাৰ সন্দৰ্ভত ভাৰতীয়

দণ্ডবিধিৰ ধাৰা ১৪৭/ ১৪৮/ ১৪৯/ ৩০২/ ৪৩৬/ ৩২৪/ ৩২৬ৰ অধীনত ১২জন অভিযুক্ত ব্যক্তিৰ বিৰুদ্ধে ২৩৫/৮৩ নং এক প্ৰথম তথ্য প্ৰতিবেদন পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল। তদন্ত সম্পূৰ্ণ হোৱাৰ পিছত বিদ্বান ন্যায়িক আদালতত অভিযোগ-পত্ৰ দাখিল কৰা হৈছিল। বিদ্বান সত্ৰ ন্যায়াধীশগৰাকীয়ে অভিযোগসমূহ প্ৰস্তুত কৰিছিল। অৱশ্যে, উপৰোক্ত ৭জন ব্যক্তিৰ মৃত্যুৰ সন্দৰ্ভত, প্ৰথম উত্তৰদাতা ডিম্বেশ্বৰী শইকীয়াৰ কন্যাই ১ম শ্ৰেণীৰ গোলাঘাটৰ ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ আগত অভিযোগ দাখিল কৰিছিল, আবেদনকাৰীৰ বিৰুদ্ধে, যি সেইসময়ত আৰক্ষী অধীক্ষক আৰু অন্যান্য আৰক্ষী বিষয়া আছিল। উক্ত অভিযোগ দাখিলত আপীলকাৰীৰ উপৰিও টি. কে. নাগ, ৰাজাবাৰী চাহ বাগিচাৰ আৰক্ষী শিবিৰৰ পৰিদৰ্শককো অভিযুক্ত কৰা হৈছিল। প্ৰথম উত্তৰদাতাই দাবী কৰিছিল যে, তেওঁৰ মৃত স্বামীক ৰাতি ৮:৩০বজাত ঘৰৰ পৰা উলিয়াই অনা হৈছিল। তেওঁক ধৰিছিল আৰু আক্ৰমণ কৰা হৈছিল আৰু অৱশেষত, মনি শইকীয়া, জিতেন শইকীয়া, তিলেশ্বৰ শইকীয়া, ৰেবা কে. শইকীয়া, তিখাৰ চন্দ্ৰ বৰুৱা, হিৰেন শইকীয়া আৰু ভদ্ৰেশ্বৰ শইকীয়াক হত্যা কৰা হৈছিল। কেৱল কমল হাজৰিকা, সাক্ষী নং১ পলাই যাবলৈ সক্ষম হৈছিল যদিও, তেওঁ শাৰীৰিকভাৱে আঘাত প্ৰাপ্ত হৈছিল।

অসম চৰকাৰে ১৯৮৩চনৰ অসম অধ্যাদেশ নং III(অধ্যাদেশ) হিচাপে ০৭-০৭-১৯৮৩ত জাৰি কৰিছিল, যাৰ অধীনত ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া সংহিতাৰ ১৬৭, ১৯৭ আৰু ৪৩৯ধাৰাৰ ব্যৱস্থা সংশোধন কৰা হৈছিল। উক্ত অধ্যাদেশখন প্ৰত্যাহাৰ কৰা হৈছিল আৰু ইয়াৰ ঠাইত ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩ প্ৰণয়ন কৰা হৈছিল, যি(আইনখন)

০৮-০২-১৯৮৪ত অসম গেজেটত প্ৰকাশিত হৈছিল। উক্ত আইনখনৰ সন্দৰ্ভত ভাৰতৰ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সন্মতি লাভ কৰা হৈছিল।

এই আপীলৰ সৈতে জড়িত বিষয়বোৰ আৰম্ভ কৰাৰ আগতে, আমি এই মুহূৰ্তত লক্ষ্য কৰিব পাৰো যে, 'অধ্যাদেশ' আৰু 'আইন'ৰ বাবে ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ উপৰিও, কাৰ্যবাহী দণ্ডাধীশক নিৰ্দিষ্ট কৰা অপৰাধৰ সৈতে জড়িত গোচৰসমূহৰ বিচাৰ কৰাৰ ক্ষমতা দিয়া হৈছিল। এই সন্দৰ্ভত ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ সংশোধনী কৰা হৈছিল, যি ইয়াৰ পিছতে বিবেচনা কৰা হ'ব।

ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ১৬৭ধাৰাৰ উপ-ধাৰা(১)ত, "ন্যায়িক দণ্ডাধীশ"ৰ প্ৰসংগটো "কাৰ্যবাহী দণ্ডাধীশ"ৰ প্ৰসংগ হিচাপেও ব্যাখ্যা কৰা হৈছিল। ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ১৯০নং ধাৰাত, উপ-ধাৰা(১)ত "প্ৰথম শ্ৰেণীৰ যিকোনো ন্যায়িক দণ্ডাধীশ"ৰ লগতে "যিকোনো কাৰ্যবাহী ন্যায়িক দণ্ডাধীশ" শব্দটো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছিল। ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ধাৰা ১৯১-ত, এগৰাকী কাৰ্যবাহী ন্যায়াধীশে বিবেচনা কৰা অপৰাধৰ সন্দৰ্ভত "মুখ্য ন্যায়িক দণ্ডাধীশ"ৰ উল্লেখ কৰাটো জিলা ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ উল্লেখ কৰা বুলি গণ্য কৰা হৈছে। ১৯২ধাৰাৰ উপধাৰা(১)ত "যিকোনো" শব্দৰ পিছত "জিলা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ" শব্দৰ অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। সংহিতাৰ ১৯২ধাৰাৰ উপ-ধাৰা(২) তলত উল্লেখ কৰা ধৰণে প্ৰতিস্থাপন কৰা হৈছিলঃ

> "(২) জিলা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ বা মুখ্য ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ দ্বাৰা এই দিশত ক্ষমতাপ্ৰাপ্ত মহকুমা জিলা ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ বা পৰিস্থিতি সাপেক্ষে প্ৰথম শ্ৰেণীৰ যিকোনো ন্যায়িক দণ্ডাধীশে, যিকোনো অপৰাধৰ কথা বিবেচনা কৰাৰ পিছত, জিলা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ বা মুখ্য ন্যায়িক দণ্ডাধীশে সাধাৰণ বা বিশেষ নিৰ্দেশৰ

দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰা এনে আন সক্ষম ন্যায়িক দণ্ডাধীশলৈ তদন্ত বা বিচাৰৰ বাবে গোচৰটো হস্তান্তৰ কৰিব পাৰে, আৰু তাৰপিছত এনে ন্যায়িক দণ্ডাধীশে তদন্ত বা বিচাৰ অনুষ্ঠিত কৰিব পাৰে।

উক্ত সংশোধনী আইনৰ ১৯৭ধাৰাৰ উপধাৰা(৫) এক *non-obstante clause*(অ-বিৰামহীন দফা), যি তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰঃ

“(৫) এই সংহিতাত যিকোনো কথা থকা স্বত্বেও,-

(a) উপধাৰা(৩)ৰ অধীনত নিৰ্দিষ্ট কোনো শ্ৰেণী বা শ্ৰেণীৰ কোনো চৰকাৰী চাকৰিয়ালৰ বিৰুদ্ধে তেওঁ অপৰাধ কৰিছে বুলি অভিযোগ উত্থাপন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত আদালতে অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে issue of process(প্ৰক্ৰিয়া) স্থগিত ৰাখিব আৰু ৰাজ্য চৰকাৰৰ ওচৰত প্ৰসংগ দাখিল কৰিব; বা

(b) য'ত কোনো অভিযুক্তই নিজে বা কোনো উকিলৰ জৰিয়তে আদালতৰ আগত দাবী কৰে যে, তেওঁ উপধাৰা(৩)ৰ অধীনত নিৰ্দিষ্ট কোনো শ্ৰেণী বা শ্ৰেণীৰ সদস্য আৰু তেওঁৰ দ্বাৰা কৰা অপৰাধ সংঘটিত হোৱা বুলি অভিযোগ উত্থাপন কৰা অপৰাধটো তেওঁ কৰা কাৰ্য্য সম্পাদনৰ সময়ত বা সম্পৰ্কত কাম কৰাৰ উদ্দেশ্য থকা যিকোনো চৰকাৰী কৰ্তব্য পালনৰ পৰা উদ্ভৱ হৈছিল, তেওঁৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য অনুসৰি আদালতে তৎক্ষণাত পৰৱৰ্তী কাৰ্য্যকলাপ স্থগিত ৰাখিব আৰু ৰাজ্য চৰকাৰৰ ওচৰত এটা প্ৰসংগ দাখিল কৰিব।

"ধাৰা ১৯৭ৰ উপধাৰা(৬)ৰ দফা(i)ত উল্লেখ আছে যে, আদালতৰ পৰা কোনো প্ৰসংগ পোৱাৰ ক্ষেত্ৰত ৰাজ্য চৰকাৰে আদালতলৈ এখন প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰিব য'ত উল্লেখ কৰা হ'ব যে, অভিযুক্ত ব্যক্তিজনে তেওঁৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য পালনৰ ক্ষেত্ৰত কাম কৰিছিল বা কৰা নাছিল অথবা কৰাবলৈ উদ্যত হৈছিল। ইয়াৰ দফা(ii)ত উল্লেখ আছে যে, যদি ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰমাণ কৰে যে, অভিযুক্তজনে তেওঁৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য পালনৰ ক্ষেত্ৰত বা সম্পৰ্কত কাম কৰিছিল বা কাম কৰাৰ উদ্দেশ্য আছিল, তেন্তে আদালতে অভিযোগটো নাকচ কৰিব বা অভিযুক্তজনক অব্যাহতি দিব।

ধাৰা ৪৩৯ৰ পিছত, ধাৰা ৪৩৯এ যোগ কৰা হৈছিল, যাৰ কাৰণে জামিন প্ৰদান কৰাৰ আদালতৰ ক্ষমতাৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা আৰোপ কৰা হৈছিল।

ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩ৰ উপ-ধাৰা(৬)ত অন্তৰ্ভুক্ত উপ-ধাৰাসমূহৰ ক্ষেত্ৰত, ০২-০৮-১৯৯৩ত বা এই সংক্ৰান্তত বিদ্বান ন্যায়িক দণ্ডাধীশে চৰকাৰৰ ওচৰত এটা প্ৰসংগ উত্থাপন কৰিছিল, যাক সংশোধিত বিধিৰ ধাৰা ১৯৭(৫)(এ)ৰ অধীনত ধাৰণা কৰা অনুসৰি এক সীমা নিৰ্ধাৰণ জাৰী কৰাৰ বাবে বুলি অনুমান কৰা হৈছিল। এতিয়া দেখা গৈছে যে, এনে প্ৰমাণপত্ৰ ৰাজ্য চৰকাৰে ধাৰা ১৯৭(৬)(i)ৰ অধীনত নিৰ্ধাৰিত প্ৰ-পত্ৰত প্ৰদান কৰিছিল, য’ত তলত উল্লেখ কৰা হৈছেঃ"

অসম চৰকাৰ

গৃহ(এ)বিভাগ

নং- এইচ. এম. এ. ৮৬৫/৮৩/৩১, তাং দিশপুৰ, ২০নৱেম্বৰ, ১৯৮৫

প্ৰেৰক- শ্ৰী এইচ. অ'. বৰুৱা, এ.চি.বি., উপসচিব, অসম চৰকাৰ।

প্ৰতি,

মহকুমা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ, গোলঘাট

বিষয়- চি. আৰ. গোচৰ নং ৬৮৮-৮৩(গোলাঘাট আদালত)ত ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ধাৰা ১৯৭, ৬(এ)ৰ অধীনত প্ৰমাণপত্ৰ জাৰী।

প্ৰসংগঃ আপোনাৰ চিঠি নং ৬জি.জে.১৯৬৫/৮৩, তাং ১৬-০৮-৮৩।

মহাশয়,

ওপৰত উল্লেখ কৰা আপোনাৰ পত্ৰৰ সন্দৰ্ভত এটা প্ৰসংগ আহ্বান কৰি, মই ব্যক্ত কৰিবলৈ নিৰ্দেশিত হৈছো যে, যদিও ১৯৭৩চনৰ সংশোধিত দণ্ডবিধি সংহিতাৰ ১৯৭ধাৰাৰ উপধাৰা(৫)ৰ অধীনত গোলাঘাটৰ মহকুমা ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ আদালতৰ পৰা এটা প্ৰসংগ লাভ কৰা হৈছে, ৰাজ্য চৰকাৰে ইয়াৰ উপধাৰা ৬(১)ৰ অধীনত প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰে যে, অভিযুক্ত শ্ৰী এম. মোহন ৰাজ, আই.পি.এছ., তেতিয়াৰ এছ.পি., শিৱসাগৰ আৰু অন্যান্য ৰাজ্যিক আৰক্ষী বিষয়া/কৰ্মচাৰী আৰু চি.আৰ.পি.এফ.ৰ কৰ্মচাৰীসকলে তেওঁলোকৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য পালন কৰি আছিল।

আপোনাৰ বিশ্বাসী,

অসম চৰকাৰৰ উপ সচিব, গৃহ(এ) বিভাগ"

ইয়াৰ মাজতে, অৱশ্যে, প্ৰথম উত্তৰদাতাই চৰকাৰে কোনো প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰা নাই বুলি উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আগত পুনৰীক্ষণ আবেদন দাখিল কৰিছিল। অপৰাধ প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ধাৰা ১৯৭ৰ উপ-ধাৰা(৬)ৰ অধীনত ধাৰণা কৰা অনুসৰি এখন প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰিবলৈ চৰকাৰক নিৰ্দেশ দিবলৈ প্ৰাৰ্থনা কৰা হৈছিল। যোৰহাটৰ সত্ৰ ন্যায়াধীশৰ আদালতত চলি থকা সত্ৰ গোচৰ নং ৩২(এচ.জি.)/৮৫ৰ পৰৱৰ্তী প্ৰক্ৰিয়া স্থগিত ৰখাৰ বাবেও প্ৰাৰ্থনা কৰা হৈছিল।

উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আগত ৰাজ্য চৰকাৰে জাৰী কৰা প্ৰমাণপত্ৰ দাখিল কৰা হৈছিল। ওপৰত উল্লেখ কৰা তথ্যৰ ক্ষেত্ৰত মতপ্ৰকাশ কৰিছিল যে, ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ধাৰা ১৯৭ৰ উপ-ধাৰা ৬(ii) অনুসৰি এক উপযুক্ত নিৰ্দেশ জাৰি কৰাটো মহকুমা দণ্ডাধীশক দায়িত্ব। এইটোও লক্ষ্য কৰা হৈছিল যে, ইতিমধ্যে প্ৰমাণপত্ৰ জাৰি কৰা হোৱাৰ বাবে ফৌজদাৰী সংশোধন নিষ্ক্ৰিয় হৈ পৰিছিল। ইয়াৰ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিলঃ

> “সেয়েহে, এই পুনৰীক্ষণ আবেদনখন নিষ্ফল বুলি নিষ্পত্তি কৰা হয়। সত্ৰ গোচৰ নং৩২(এচ.জি.)/৮৫-ৰ সন্দৰ্ভত জাৰি কৰা স্থগিতাদেশ মোচন কৰা হৈছে। যদি পোৱা সম্ভৱ, তেন্তে তলৰ আদালতসমূহৰ তথ্য প্ৰেৰণ কৰক। এই নিৰ্দেশৰ প্ৰতিলিপিৰ সৈতে গোলাঘাটৰ মহকুমা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ আৰু যোৰহাটৰ সত্ৰ ন্যায়াধীশৰ আদালতক জনাওঁক।"

ইয়াৰ মাজতে, অৱশ্যে, ৰাজ্যখনে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম প্ৰত্যাহাৰ) আইন, ১৯৮৬ প্ৰণয়ন কৰিছিল। ইয়াৰ ধাৰা ২-ত উল্লেখ আছে যে, ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি (অসম সংশোধনী) আইন, ১৯৮৩ বাতিল

কৰা হ'ব। উক্ত প্ৰত্যাহাৰ আইনৰ ৩নং অনুচ্ছেদে তলত উল্লেখ কৰা চৰ্তত গোচৰবোৰ স্থানান্তৰ কৰাৰ ব্যৱস্থা কৰিছেঃ

> "৩. আইনখনৰ অধীনত যিকোনো কৰ্তৃপক্ষৰ দ্বাৰা বাতিল কৰা যিকোনো নিৰ্দেশ থকা সত্বেও, সকলো গোচৰ ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৭৩-ৰ অধীনত এনে গোচৰৰ বিচাৰ কৰিবলৈ সক্ষম আদালতৰ আগত বিচাৰাধীন বুলি গণ্য কৰা হ'ব আৰু যিকোনো কাৰ্যবাহী ন্যায়িক বা আন যিকোনো আদালত বা কৰ্তৃপক্ষৰ আগত উক্ত গোচৰবোৰ অপৰাধ প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৭৩-ৰ অধীনত এনে গোচৰৰ বিচাৰ কৰিবলৈ সক্ষম আদালতলৈ স্থানান্তৰিত হ'ব আৰু উক্ত আদালতে অপৰাধ প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৭৩-ৰ ব্যৱস্থা অনুসৰি এনে গোচৰৰ বিচাৰ কৰিব।"

আবেদনকাৰীৰ মতে, তেওঁ জানিব পাৰিলে যে অসম ৰাজ্যই দ্বিতীয় উত্তৰদাতাৰ অভিযোগ গোচৰটোত ২০-১১-১৯৮৫ত জাৰি কৰা প্ৰমাণিত প্ৰমাণপত্ৰটো বিবেচনা নকৰাকৈ ২৭-০৪-১৯৮৭ত অনুমোদন জনাইছিল। আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে অনুমোদন প্ৰদান অনুসৰি আৰু অগ্ৰসৰ হিচাপে পৰিচিত মহকুমা ন্যায়িক দণ্ডাধীশ, গোলাঘাটৰ আগত প্ৰক্ৰিয়া ১৬-০৫-১৯৮৭ত মুকলি কৰা হৈছিল।

বিষয়টোৰ তদন্ত চলি থকাৰ তথ্যৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আন এজন অভিযুক্তই অভিযোগৰ গোচৰৰ কাৰ্য্যাৱলী পিছলৈ স্থগিত ৰখাৰ বাবে আবেদন জনাইছিল। ০৯-০৯-১৯৮৭ৰ এক নিৰ্দেশ অনুসৰি অভিযোগৰ গোচৰটো অনিৰ্দিষ্ট কাললৈ স্থগিত ৰখা হৈছিল, এনেদৰে-

> “তেওঁৰ আৰু কমল হাজৰিকা নামৰ আন এজন সাক্ষীৰ বিৰুদ্ধে অভিযোগ দাখিল কৰা হৈছিল। তাৰ পিছত, চৰকাৰী

কৰ্মচাৰীৰূপে নিয়োজিত কিছুমান অভিযুক্ত ব্যক্তিৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ বাবে অনুমোদনৰ প্ৰশ্ন উত্থাপন হৈছিল আৰু সেই অনুসৰি ১৯৮৩ৰ অসম অধ্যাদেশ নং(iii)ৰ সৈতে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৮৩ৰ ধাৰা ১৯৭(৫)(এ)ৰ বিধান অনুসৰি উক্ত বিষয়াসকলৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ বাবে অনুমোদনৰ বাবে অসম ৰাজ্যৰ আগত এক প্ৰসংগ উত্থাপন কৰা হৈছিল আৰু তাৰপিছত কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াৰ এনে অনুমোদনৰ অপেক্ষাত স্থগিত ৰখা হৈছিল। ১৬-০৫-৮৭ত অসম চৰকাৰৰ(গৃহ বিভাগ)ৰ এইচ.এম.এ. ৪৬৫/৮৩/৫৩, তাং ২৭-০৪-৮৭ৰ দ্বাৰা প্ৰদান কৰা অভিযুক্ত ব্যক্তিসকলৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ বাবে অনুমোদন লাভ কৰাৰ পিছত কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া পুনৰ মুকলি কৰা হৈছিল। তাৰপিছত, অভিযোগকাৰীজন হাজিৰ হৈছিল, কিন্তু এই গোচৰটোত অভিযুক্ত হিচাপে নাম থকা এজন ব্যক্তি তৰুণ কান্তি নাগৰ হৈ এই আদালতক জনাওক যে অপৰাধটোৰ সন্দৰ্ভত আন এটা গোচৰ গোলাঘাট পি. এছ. গোচৰ নং ৮৭/৮৭ পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল, যি বৰ্তমানৰ তদন্তৰ বিষয় আছিল আৰু আৰক্ষীৰ দ্বাৰা ইয়াৰ তদন্ত চলি আছিল। উক্ত আৰক্ষী গোচৰটোৰ এফ. আই. আৰ.ৰ প্ৰমাণিত প্ৰতিলিপিও উক্ত টি. কে. নাগৰ হৈ দাখিল কৰা হৈছিল। এই অনুসৰি, গোলাঘাট আৰক্ষী থানাৰ অ.চি.ৰ পৰা বিষয়টোৰ এক প্ৰতিবেদন বিচাৰা হৈছিল, যিয়ে এফ. আই. আৰ.ৰ এক প্ৰতিলিপিৰ সৈতে সংলগ্ন এক প্ৰতিবেদনো দাখিল কৰিছিল যে, একেটা অপৰাধৰ সন্দৰ্ভত গোলাঘাট পি. এছ. গোচৰ নং৮৭/৮৭ পঞ্জীয়ন কৰা হৈছিল আৰু ইয়াৰ তদন্ত চলি আছিল।

স্থিতিটো হোৱাৰ বাবে, ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধি, ১৯৮৩ৰ ধাৰা ২১০ৰ ব্যৱস্থা - মোৰ মতে মই জীৱিত- ব্যৱহৃত হ'ব ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ধাৰা নং ২০২ অধীনত বৰ্তমানৰ কাৰ্য্যকলাপ কাৰ্যকৰী কৰিবলৈ স্থগিত ৰখা হৈছে, যাতে উক্ত আইনৰ ধাৰা ১৭৩ৰ ব্যৱস্থাৰ অধীনত অনুসন্ধানকাৰী আৰক্ষী বিষয়াৰ দ্বাৰা প্ৰতিবেদনৰ বাবে অপেক্ষা কৰিব পাৰি।

উপৰোক্ত সকলোবোৰ বিবেচনা কৰি, গোলাঘাট আৰক্ষী থানা গোচৰ নং ৮৭/৮৭ৰ তদন্ত আৰক্ষী বিষয়াৰ প্ৰতিবেদন প্ৰাপ্ত নোহোৱালৈকে তদন্তৰ কাৰ্য্যকলাপ ইয়াৰ দ্বাৰা স্থগিত ৰখা হৈছে ফৌজদাৰী প্ৰক্ৰিয়া বিধিৰ ১৭৩নং ধাৰাৰ অধীনত কৰা হ'ব। উক্ত আৰক্ষী বিষয়াজনক ইয়াৰ দ্বাৰা আজিৰ পৰা ৩(তিনি)মাহৰ ভিতৰত বৰ্তমানৰ গোচৰটোৰ প্ৰসংগৰ সৈতে এই আদালতৰ জাননীৰ সৈতে আইনৰ ওপৰোক্ত ধাৰাৰ অধীনত তেওঁৰ প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছে।"

ৰাজ্য চৰকাৰে ০৭-০৭-২০০৫ৰ এফ.আই.আৰ. ৮৭/৮৭ৰ সন্দৰ্ভত আপীলকাৰীসহ অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ অনুমতি প্ৰদান কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল, যাৰফলস্বৰূপ চৰকাৰে অভিযুক্ত ব্যক্তিসকলৰ বিৰুদ্ধে অনুমোদন প্ৰদান কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাৰ ভিত্তিত অনুসন্ধানকাৰী বিষয়াজনেও ০৯-০৮-২০০৫-ত চূড়ান্ত প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিছিল। আৰক্ষীৰ গোচৰটো শেষ হোৱাৰ লগে লগে ২৪-০৭-১৯৮৭-ত ৰাজ্য চৰকাৰে দিয়া অনুমোদনৰ ভিত্তিত অভিযোগৰ গোচৰটো পুনৰ মুকলি কৰা হৈছিল।

আপীলকাৰীয়ে সকলো কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া বাতিল কৰাৰ বাবে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কাষ চাপিছিল, যি আবেদন বিচাৰাধীন ৰায়ৰ বাবে নাকচ কৰা

হৈছিল। উচ্চ ন্যায়ালয়ে ইয়াৰ ৰায়ত মতপ্ৰকাশ কৰিছিল যে, এবাৰ অসম ৰাজ্যৰ দ্বাৰা অনুমোদন প্ৰদান কৰাৰ পিছত অভিযোগৰ গোচৰটোৰ সৈতে আগবঢ়াত কোনো বাধা নাই। ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰদান কৰা প্ৰমাণিত প্ৰমাণপত্ৰৰ সন্দৰ্ভত যে, আপীলকাৰী তেওঁৰ কৰ্তব্যত আছিল আৰু সেয়েহে, বিপৰীতে যাব পৰা নাযায়। এই অভিমত প্ৰকাশ কৰা হৈছিল যে, উক্ত প্ৰমাণপত্ৰৰ কথা গোলাঘাটৰ মহকুমা ন্যায়াধীশক জনোৱা হোৱা নাই, সেয়েহে গোচৰটো pending (বিচাৰাধীন) হৈ আছিল আৰু এনেদৰে এইখন আইনীভাৱে পুনৰ মুকলি কৰিব পৰা গৈছিল, কোৱা হৈছে–

> "impunged (বিচাৰাধীন) নিৰ্দেশটোৰ পৰা, আমি জানিব পাৰো যে, গোলাঘাটৰ বিদ্বান অতিৰিক্ত মুখ্য ন্যায়িক দণ্ডধীশে চূড়ান্ত প্ৰতিবেদনটো গ্ৰহণ নকৰিলে আৰু এইখন স্থগিত ৰাখিছিল আৰু ৬৮৮/৮৩নং গোচৰত আগবাঢ়ি যোৱাৰ সিদ্ধান্ত লৈছিল।
>
> বৰ্তমানৰ সংশোধনত, আপীলকাৰীয়ে ২০-১১-৮৫তাৰিখৰ প্ৰমাণপত্ৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি চি.আৰ. গোচৰ নং ৬৮৮/৮৩ৰ কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া বাতিল কৰাৰ বাবে প্ৰাৰ্থনা কৰিছে, য'ত উল্লেখ কৰা হৈছে যে, উক্ত কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়াটো আইনত গ্ৰহণযোগ্য নহয়। নথিত উপলব্ধ তথ্যসমূহ পৰ্যবেক্ষণ কৰাৰ পিছত, আমি ধাৰণা কৰোঁ যে, ২০-১১-৮৫তাৰিখৰ প্ৰমাণপত্ৰখন নিজেই ন্যায়িক প্ৰক্ৰিয়া সমাপ্ত কৰিবলৈ পৰ্যাপ্ত নাছিল। আদালতে উক্ত প্ৰমাণপত্ৰ অনুসৰি উপযুক্ত নিৰ্দেশ প্ৰদান কৰাটো প্ৰয়োজনীয় আছিল। তদুপৰি, বাতিলকৰণ আইনৰ ধাৰা IIIৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি প্ৰমাণপত্ৰখন অবৈধ হৈ পৰিছে আৰু বাতিলকৰণ আইনৰ ধাৰা IIIৰ ব্যৱস্থাৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আবেদনকাৰী আৰু অন্যান্যসকলৰ বিৰুদ্ধে প্ৰক্ৰিয়া বিচাৰাধীন হৈ

আছে। অসম ৰাজ্যইও অভিযুক্ত ব্যক্তিসকলৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ বাবে অভিযোগকাৰীৰ পক্ষত প্ৰয়োজনীয় অনুমোদন প্ৰদান কৰিছে আৰু এই অনুমোদন ১৯৮৭চনতেই দিয়া হৈছিল। সেয়েহে, ১৯৮৩চনত সাতজন সাধাৰণ নাগৰিকৰ মৃত্যুৰ সৈতে সম্পৰ্কিত তদন্ত প্ৰক্ৰিয়াৰ এই দৃষ্টিত; কোনো হস্তক্ষেপৰ আহ্বান জনোৱা হোৱা নাই কিয়নো অভিযুক্ত আদেশটো কোনো দুৰ্বলতা বা অবৈধতাৰ দ্বাৰা আক্ৰান্ত নহয়।"

আপীলকাৰীৰ হৈ হাজিৰ হোৱা জ্যেষ্ঠ অধিবক্তা শ্ৰী কে. টি. এছ. তুলসীয়ে দাখিল কৰিব যে, আইনখনৰ ব্যৱস্থাসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি সমগ্ৰ গোচৰটো কলুষিত হৈ পৰিছে, যিহেতু ৰাজ্যিক আইনৰ ৬নং ধাৰা অনুসৰি অব্যাহতি পোৱাৰ অধিকাৰ আহৰণ কৰা হৈছে, সাধাৰণ দফা আইনৰ ৬নং ধাৰাৰ ব্যৱস্থাসমূহৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, যি অসম সাধাৰণ দফা আইন, ১৯১৫-ৰ ৬নং ধাৰাৰ সৈতে সামঞ্জস্যপূৰ্ণ, তেওঁৰ নিৰ্ভৰযোগ্য বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ কাঢ়ি ল'ব নোৱাৰি।

অধ্যাদেশ বা আইন বা অসম প্ৰত্যাহাৰ আইনৰ বৈধতা বা অন্য কোনো প্ৰশ্ন নাই। আইনখনৰ বিধানসমূহ, য'ত ধাৰা ১৯৭ৰ উপধাৰা(৫) অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছিল, আদালত অভিযুক্তৰ বিৰুদ্ধে প্ৰক্ৰিয়াৰ বিষয় স্থগিত ৰখা আৰু ৰাজ্য চৰকাৰৰ ওচৰত প্ৰসংগ উল্লেখ কৰাৰ এক বিধিবদ্ধ বাধ্যবাধকতাৰ অধীনত আছিল, যদি তেওঁ উপধাৰা(৩)ৰ অধীনত নিৰ্দিষ্ট যিকোনো শ্ৰেণী বা শ্ৰেণীৰ অন্তৰ্গত ৰাজহুৱা কৰ্মচাৰী হয়। ৰাজ্য চৰকাৰক উল্লেখ কৰাৰ পিছত চৰকাৰী কৰ্মচাৰীৰ বিৰুদ্ধে পৰৱৰ্তী কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া স্থগিত ৰাখিবলৈ আদালতৰ ওপৰত আৰু এক বিধিবদ্ধ বাধ্যবাধকতা আৰোপ কৰা হৈছিল। প্ৰসংগ লাভ কৰাৰ পিছত, ৰাজ্য চৰকাৰৰ ওচৰত কোনো ধৰণে

এই প্ৰমাণপত্ৰ জাৰী কৰাৰ বাহিৰে আন বিকল্প নাই। এবাৰ ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰমাণ কৰিলে যে, অভিযুক্তজনে তেওঁৰ চৰকাৰী কৰ্তব্য পালনৰ সৈতে বা সম্পৰ্কিতভাৱে কাম কৰি আছিল বা কাম কৰাৰ উদ্দেশ্য আছিল, আদালতৰ ফালৰ পৰা অভিযোগটো নাকচ কৰা বা অভিযুক্তজনক মুকলি কৰাটো জৰুৰী আছিল। অৱশ্যে, কোনো সন্দেহ থাকিব নোৱাৰে যে, এনে চূড়ান্ত নিৰ্দেশ প্ৰদান কৰাৰ আগতে প্ৰমাণপত্ৰখন আদালতৰ হাতলৈ যাব লাগিব। ইয়াত পূৰ্বতে লক্ষ্য কৰাৰ দৰে প্ৰশ্নযুক্ত প্ৰমাণপত্ৰখন গোলাঘাটৰ মহকুমা দণ্ডাধীশক সম্বোধন কৰা হৈছিল। এইটো দেখা গৈছে যে, ইয়াক পঞ্জীয়নভুক্ত আৱৰণৰ অধীনত প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল আৰু স্বীকৃতি প্ৰদান কৰা হৈছিল। অৱশ্যে, ইয়াক প্ৰকৃততে ডাক কৰ্তৃপক্ষলৈ হস্তান্তৰ কৰা হৈছিল বুলি দেখুৱাবলৈ নথি কোনো প্ৰমাণ নাই। যি নহওক, ১৯৮৫চনৰ ফৌজদাৰী সংশোধন আবেদন নং ৩৮৬ত উচ্চ ন্যায়ালয়ে গৃহীত কৰা ০৫-১২-১৯৮৫তাৰিখৰ নিৰ্দেশৰ পৰা এইকথা স্পষ্ট যে, উক্ত নিৰ্দেশটো জাৰী কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল। সেয়েহে আমি অনুমান কৰিব পাৰো যে, অসম ৰাজ্যই উক্ত যোগাযোগ প্ৰেৰণ কৰিছিল। যিকোনো পৰিস্থিতিত উচ্চ ন্যায়ালয়ে উক্ত নিৰ্দেশটো, বিষয়টো চলি থকা আদালত বিদ্বান দণ্ডাধীশক অৱগত কৰিছিল। গোলাঘাটৰ মহকুমা দণ্ডাধীশ সেই অনুসৰি কাম কৰিবলৈ বাধ্য আছিল।

আৰক্ষীৰ গোচৰটোত আপীলকাৰীৰ বিৰুদ্ধে গোচৰ চলোৱাৰ অনুমতি নাকচ কৰা হৈছিল। অৱশ্যে, অভিযোগৰ গোচৰটোত এইকথা মঞ্জুৰ কৰা হৈছিল। পিছৰ সিদ্ধান্তটো কি পৰিস্থিতিত লোৱা হৈছিল সেয়া জানিব পৰা হোৱা নাই।

আমি অৱশ্যে প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদানৰ প্ৰভাৱক লৈ চিন্তিত। অসম সংশোধনী আইনৰ ১৯৭নং ধাৰাৰ উপধাৰা(৬)ৰ দফা(ii)ত ব্যৱহৃত অভিব্যক্তিটো হৈছে- "যদি ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰমাণ কৰে"। এবাৰ এনে প্ৰমাণপত্ৰ দিয়াৰ পিছত আদালতৰ ওচৰত অভিযোগটো খাৰিজ কৰাৰ বাহিৰে আন কোনো বিকল্প নাই। অসম সংশোধনী আইন, ১৯৮৪-ৰ দ্বাৰা অন্তৰ্ভুক্ত ধাৰা ১৯৭ৰ উপ-ধাৰা(৬)ৰ দফা(ii)ত ব্যৱহৃত phraseology(বাক্যাংশবিজ্ঞান)ৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি, অভিযুক্তই উক্ত প্ৰমাণপত্ৰ জাৰী হোৱাৰ লগে লগে এক নিৰ্ভৰযোগ্য বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ লাভ কৰে বুলি কোনো সন্দেহ থাকিব নোৱাৰে। অৱশ্যে, উক্ত অধিকাৰ কেৱল তেতিয়াহে কাৰ্যকৰী কৰা হ'ব যেতিয়া এইটো প্ৰকৃততে অৱগত কৰা হ'ব।

*পঞ্জাব ৰাজ্য বনাম খেমি ৰাম*, এ. আই. আৰ. (১৯৭০) এছ. চি. ২১৪: [১৯৬৯] ৩ এছ. চি. চি. ২৮-ত এই আদালতৰ এখন বিচাৰপীঠে মত প্ৰকাশ কৰেঃ

> "আমাৰ সন্মুখত উল্লেখ কৰা শেষ সিদ্ধান্তটো আছিল যে, *পঞ্জাব ৰাজ্য বনাম অমৰ সিং হৰিকা*, এ. আই. আৰ. (১৯৬৬) এছ. চি. ১৩১৩-ত এক প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰা হৈছিল যে, বৰ্খাস্তৰ আদেশ কেৱল সংশ্লিষ্ট ৰাজহুৱা কৰ্মচাৰীক জনোৱা বা যোগাযোগ কৰাৰ তাৰিখৰ পৰাই কাৰ্যকৰী বুলি ক'ব পাৰি নেকি। গোচৰটোৰ তথ্যই দেখুৱায় যে, যদিও ১৯৪৯চনৰ ৩জুনত বৰ্খাস্ত কৰাৰ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল আৰু এক প্ৰতিলিপি ইয়াৰ অধীনত উল্লেখ কৰা আন ৬জন ব্যক্তিলৈ দিয়া হৈছিল, ইয়াৰ কোনো প্ৰতিলিপি সংশ্লিষ্ট চৰকাৰী কৰ্মচাৰীক প্ৰেৰণ কৰা হোৱা নাছিল, যিয়ে কেৱল ১৯৫১চনৰ ২৮মে'ত এই বিষয়ে জানিব পাৰিছিল, সেইটোও কেৱল

আন এজন বিষয়াৰ জৰিয়তেহে। এই তথ্যৰ ভিত্তিত আদালতে এই যুক্তি প্ৰত্যাখ্যান কৰি কয় যে, নিৰ্দেশটো জাৰি হোৱাৰ লগে লগে কাৰ্যকৰী হৈ পৰে, কেৱল বৰ্খাস্ত কৰাৰ নিৰ্দেশটো প্ৰকাশ কৰি সংশ্লিষ্ট বিষয়াসকলক জনোৱা নহ'লে, এইটো কাৰ্যকৰী কৰিব নোৱাৰিব।"

আমি লক্ষ্য কৰিব পাৰো যে, ইয়াত আদালতে *পঞ্জাব ৰাজ্য বনাম অমৰ সিং হৰিকা*, এ. আই. আৰ. (১৯৬৬) এছ. চি. ১৩১৩-ত এই আদালতৰ পূৰ্বৰ সিদ্ধান্তক পৃথক কৰি কয় যে, পূৰ্বৰ গোচৰটোত দায়বদ্ধতা কেৱল যোগাযোগৰ পিছতহে বৃদ্ধি পাব।

এইক্ষেত্ৰত তেনে হোৱা নাই। তদুপৰি, অভিযোগকাৰীয়ে জানিছিল যে, এখন প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদান কৰা হৈছে। তেওঁ উক্ত নিৰ্দেশটো প্ৰেৰণ কৰাৰ তাৰিখৰ পৰা ৬০দিনৰ ভিতৰত ইয়াৰ বিৰুদ্ধে পুনৰ আবেদন কৰিব পাৰিছিল। তেওঁ সেইটো কৰিবলৈ বাছি লোৱা নাছিল। সেয়েহে, প্ৰমাণপত্ৰ প্ৰদান কৰা আদেশৰ শুদ্ধতা বা অন্যৰ বিৰুদ্ধে আবেদন কৰাৰ তেওঁৰ অধিকাৰো হেৰাই গৈছে। ইয়াৰ উপৰিও উচ্চ ন্যায়ালয়ে অসম প্ৰত্যাহাৰ আইনৰ ৩নং ধাৰাৰ বাবে আপীলকাৰীৰ অধিকাৰ কাঢ়ি লোৱা হৈছিল বুলি মতপ্ৰকাশ কৰাত এক স্পষ্ট ভুল কৰিছিল। যেতিয়া, আইনখন প্ৰত্যাহাৰ কৰা হয়, তেতিয়া অসম সাধাৰণ দফা আইন, ১৯১৫ৰ ৬নং ধাৰা, যুক্তিসংগত ব্যতিক্ৰম সাপেক্ষে বলৱৎ হ'ব, যি তলত উল্লেখ কৰা ধৰণৰঃ

"*৬. বাতিলকৰণৰ প্ৰভাৱ-* য'ত কোনো আইনে এতিয়ালৈকে কৰা কোনো আইন বাতিল কৰে, বা ইয়াৰ পিছত কৰিবলগীয়া কোনো আইন বাতিল কৰে, তেতিয়া কোনো ভিন্ন অভিপ্ৰায় দেখা নোপোৱালৈকে বাতিলকৰণে-

(a) বাতিলকৰণ কাৰ্যকৰী হোৱাৰ সময়ত বলৱৎ নোহোৱা বা বিদ্যমান কোনো বস্তুক পুনৰুজ্জীৱিত কৰিব নোৱাৰিব; বা

(b) এনেদৰে বাতিল কৰা কোনো আইনৰ পূৰ্বৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ বা ইয়াৰ অধীনত যথাযথভাৱে কৰা বা ভোগ কৰা যিকোনো বস্তুক পৰিৱৰ্তন কৰিব; বা

(c) এনেদৰে বাতিল কৰা কোনো আইনৰ অধীনত আহৰণ কৰা, আহৰণ বা ব্যয় কৰা যিকোনো অধিকাৰ, বিশেষাধিকাৰ, দায়বদ্ধতা বা দায়বদ্ধতাক প্ৰভাৱিত কৰিব; বা

(d) কোনো আইনৰ ক্ষেত্ৰত হোৱা যিকোনো জৰিমনা, বাজেয়াপ্তকৰণ বা এনেদৰে বাতিল কৰা যিকোনো আইনৰ বিৰুদ্ধে কৰা অপৰাধৰ শাস্তি প্ৰভাৱিত কৰিব; বা

(e) ওপৰত উল্লেখ কৰা যিকোনো অধিকাৰ, বিশেষ অধিকাৰ, দায়বদ্ধতা, দায়বদ্ধতা, জৰিমনা, বাজেয়াপ্তকৰণ বা শাস্তিৰ ক্ষেত্ৰত যিকোনো তদন্ত, আইনী কাৰ্য্যকলাপ বা সমাধানক প্ৰভাৱিত কৰে; আৰু এনে যিকোনো তদন্ত, আইনী কাৰ্য্যকলাপ বা সমাধান কৰা হৈছিল, প্ৰতিষ্ঠা কৰা হৈছিল, অব্যাহত ৰখা হৈছিল বা বলৱৎ কৰা হৈছিল, আৰু এনে যিকোনো জৰিমনা, বাজেয়াপ্তকৰণ বা শাস্তি এনেদৰে আৰোপ কৰা হ'ব পাৰে যেন বাতিলকৰণ আইন গৃহীত হোৱা নাছিল।"

এনে বাতিলকৰণ আইন এজন ব্যক্তিৰ আহৰণ কৰা অধিকাৰ কাঢ়ি লোৱা নাই বুলি এতিয়া ভালদৰে নিষ্পত্তি কৰা হৈছে। *জি. পি. সিঙৰ বিধিবদ্ধ ব্যাখ্যাৰ নীতিসমূহ* (১০ম সংস্কৰণ) ২০০৬চনৰ ৬৩১নং পৃষ্ঠাত কোৱা হৈছেঃ

"সাধাৰণ আইনৰ নিয়মৰ অধীনত এখন বিধি প্ৰত্যাখ্যান কৰাৰ পৰিণাম অতি কঠোৰ। অতীতৰ আৰু বন্ধ হোৱা লেনদেনৰ বাহিৰে, এইখন বাতিল হোৱাৰ পিছত এখন বিধি সম্পূৰ্ণৰূপে মচি পেলোৱা হয় যেন এইখন কেতিয়াও প্ৰণয়ন কৰা হোৱা নাছিল। ইয়াৰ প্ৰভাৱ হৈছে বাতিল কৰা বিধিৰ অধীনত উদ্ভৱ হ'ব পৰা সকলো অবৈধ অধিকাৰ আৰু পদক্ষেপৰ সকলো কাৰণ ধ্বংস কৰা। সেয়েহে, বাতিল কৰাৰ পূৰ্বে কাৰ্য্যকলাপ আৰম্ভ কৰা, গোচৰ চলোৱা আৰু চূড়ান্ত অৱস্থালৈ অনা গোচৰবোৰ আঁতৰাই ৰাখি, বাতিল কৰা আইনৰ অধীনত কোনো কাৰ্য্যপ্ৰক্ৰিয়া আৰম্ভ কৰিব নোৱাৰি বা বাতিল কৰাৰ পিছত অব্যাহত ৰাখিব নোৱাৰি।"

*পঞ্জাৱ ৰাজ্য বনাম মোহৰ সিং, পি. প্ৰতাপ সিঙ,* [১৯৫৫] ১ এছ. চি. আৰ. ডি ৮৯৩-ত, এই আদালতে ৰায় দিছিলঃ-

"য'তেই কোনো আইন বাতিল কৰা হয়, সাধাৰণ দফা আইনৰ ধাৰা ৬-ত নিৰ্ধাৰিত পৰিণাম অনুসৰণ কৰা হ'ব যদিহে, ধাৰাটোৱে নিজেই কোৱাৰ দৰে, এক বেলেগ উদ্দেশ্য দেখা নাযায়। সাধাৰণভাৱে বাতিল কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ইয়াৰ বিপৰীত মতপ্ৰকাশৰ কোনো স্থান নাই। কিন্তু যেতিয়া বাতিলৰ পিছত একেটা বিষয়ৰ ওপৰত নতুন আইন প্ৰণয়ন কৰা হয়, আমি নিঃসন্দেহে নতুন আইনখনৰ ব্যৱস্থাসমূহৰ ওপৰত দৃষ্টি দিব লাগিব, কিন্তু কেৱল সেইবোৰে এক বেলেগ অভিপ্ৰায় সূচায় নে নাই সেয়া নিৰ্ধাৰণ কৰাৰ উদ্দেশ্যেহে। নতুন আইনখনে পুৰণি অধিকাৰ আৰু দায়বদ্ধতাক স্পষ্টভাৱে জীয়াই ৰাখিছে নে নাই নহয়, কিন্তু

সেইবোৰ ধ্বংস কৰাৰ অভিপ্ৰায় প্ৰকাশ কৰিছে নে নাই সেইটো তদন্তৰ বিষয় হ'ব...."

*পান্নালাল বনসিলাল পিট্টি আৰু অন্যান্য বনাম এ. পি. ৰাজ্য আৰু আন.*, [১৯৯৬] ২ এছ. চি. চি. ৪৯৮-ত এই আদালতে ৰায় দিছিলঃ

"..........নতুন আইনৰ অধীনত বিধানমণ্ডলে তীব্ৰভাৱে অনুভৱ কৰা খামখেয়ালীৰ সমাধানৰ বাবে বিধানমণ্ডলৰ নীতিৰ সৈতে সংগতি থকা পূৰ্বৰ বিদ্যমান আইনক উপযুক্তভাৱে পৰিৱৰ্তন কৰিবলৈ non-obstante clause ব্যৱহাৰ কৰাৰ বাবে এইটো নিৰ্ধাৰিত আইনী বিধান।"

"শব্দবোৰ হৈছে ভাষাৰ ছাল। ভাষাটোৱে নিৰ্মাতাৰ মনৰ সাগৰ মুকলি কৰে। বিধানমণ্ডলে নিজস্ব অৰ্থ আৰু আইনৰ ব্যাখ্যা দিয়ে। ই আইনী নীতিৰ উদ্দেশ্য প্ৰাপ্ত কৰিবলৈ উপযুক্ত বাক্যাংশ ব্যৱহাৰ কৰে যি প্ৰাপ্ত কৰিবলৈ বিচাৰে।"

*মিল্কফুড লিমিটেড বনাম জি. এম. চি আইচক্ৰীম (পি) লিমিটেড* [২০০৪] ৭ এছ. চি. চি ২৮৮ত, এইকথা উপস্থাপন কৰা হৈছে-

"আদালতে বাতিল আৰু সঞ্চয়ৰ দফাবোৰ এনেদৰে ব্যাখ্যা কৰিব যাতে ইয়াৰ এক বাস্তৱিক আৰু উদ্দেশ্যপূৰ্ণ অৰ্থ দিব পাৰে।"

গ্ৰহণৰ মতবাদ প্ৰযোজ্য হ'ব বুলি শ্ৰী ৰাণা মুখাৰ্জীৰ দাখিলক গ্ৰহণ কৰিব নোৱাৰি। এইক্ষেত্ৰত উক্ত নীতিৰ কোনো প্ৰয়োগ নাই। উক্ত নীতিৰ প্ৰয়োগৰ দ্বাৰা, এক নিৰ্ভৰশীল বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ কাঢ়ি ল'ব নোৱাৰি।

তদুপৰি, অসম প্ৰত্যাহাৰ আইনৰ ৩নং ধাৰাৰ বাবে অভিযুক্তৰ তেওঁৰ ওপৰত থকা অধিকাৰ কাঢ়ি লোৱা নহয়। ধাৰা ৩-ত গোচৰৰ স্থানান্তৰৰ

বিষয়ে আলোচনা কৰা হৈছে। অৱশ্যে, বিধিবদ্ধ ব্যৱস্থাৰ প্ৰান্তিক টোকাটো সাধাৰণতে ইয়াৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে সহায় লোৱা নহ'বও পাৰে; অস্পষ্টতাৰ ক্ষেত্ৰত, ইয়াৰ প্ৰসংগ অপ্ৰাসঙ্গিক নহ'ব। যিহেতু, ধাৰা ৩ কেৱল কাৰ্যবাহী ন্যায়িক দণ্ডাধীশৰ আদালতৰ পৰা উপযুক্ত আদালতলৈ গোচৰ স্থানান্তৰ কৰাৰ বাবে প্ৰণয়ন কৰা হৈছে, সেয়েহে, আমাৰ মতে, এইটোৱে স্পষ্ট ইংগিত যে, ৰাজ্য চৰকাৰে প্ৰত্যাহাৰ আইন, ১৯৮৬ প্ৰণয়ন কৰাৰ সময়ত এজন ব্যক্তিক তেওঁৰ আহৰণ কৰা বা নিৰ্ভৰযোগ্য অধিকাৰৰ পৰা বঞ্চিত কৰাৰ কোনো অভিপ্ৰায় নাছিল। নিৰ্ভৰযোগ্য বা আহৰণ কৰা অধিকাৰ কি হ'ব সেই বিষয়ে তলত আলোচনা কৰা হৈছেঃ (১) *পিট্টা নবীন কুমাৰ আৰু অন্যান্য বনাম ৰাজা নৰচায়া জাঙ্গিতি আৰু অন্যান্য*, (২০০৬) ৯ এচ.চি.এ.এল.ই. ২৯৮; (২) *ইউ. পি. ৰাঘবেন্দ্ৰ আচাৰ্য্য আৰু অন্যান্য বনাম কৰ্ণাটক ৰাজ্য আৰু অন্যান্য*, (২০০৬) ৬ এচ.চি.এ.এল.ই. ২৩; (৩) *ড. সৌৰভ চৌধ্ৰী আৰু অন্যান্য বনাম ভাৰত চৰকাৰ আৰু অন্যান্য*, [২০০৪] ৫ এছ.চি.চি. ৬১৮; (৪) *প্ৰফুল্ল কুমাৰ দাস আৰু অন্যান্য বনাম উৰিষ্যা ৰাজ্য আৰু অন্যান্য*, [২০০৩] ১১ এছ.চি.চি. ৬১৪। এই প্ৰকাৰৰ আইনৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে, উদ্দেশ্যমূলক নিৰ্মাণৰ মতবাদৰ সহায় ল'ব লাগিব পাৰে। {চাওক (১) *বোম্বাই ডাইং আৰু এম. এফ. জি. কো. লিমিটেড(৩) বনাম ব'ম্বে এনভাইৰনমেন্টেল একশ্যন গ্ৰুপ এণ্ড অন্যান্য*, [২০০৬] ৩ এছ. চি. চি. ৪৩৪; (২) *নাথী দেৱী বনাম ৰাধা দেৱী গুপ্তা*, [২০০৫) ২ এছ. চি. চি. ২৭১; (৩) *ললিত মোহন পাণ্ডে বনাম পুৰণ সিং এণ্ড অ'ৰ্ছ*, [২০০৪] ৬ এছ. চি. চি. ৬২৬; (৪) *ইণ্ডিয়ান হেণ্ডিক্ৰাফ্টছ এম্প'ৰিয়াম এণ্ড অন্যান্য বনাম ভাৰত সংঘ আৰু অন্যান্য*, [২০০৩] ৭ এছ.চি.চি.

৫৮৯; আৰু (৫) *বলৰাম কুমাৰত বনাম ভাৰত সংঘ আৰু অন্যান্য* [২০০৩] ৭ এছ.চি.চি. ৬২৮]

ওপৰত উল্লেখ কৰা কাৰণবোৰৰ বাবে, বিতৰ্কিত ৰায়টো বহন কৰিব নোৱাৰি, যি একাষৰীয়া কৰা হৈছে। আপীলৰ অনুমতি দিয়া হয়।

ব্যয় অবিহনে।

আপীল অনুমোদিত।

-----------------------------------------------

অনুবাদ: ড. অৰ্চ্চনা দেৱী, কনিষ্ঠবৰ্গ অনুবাদক

অনুবাদ শাখা, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

“স্থানীয় ভাষালৈ অনূদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাদে অন্য ক্ষেত্ৰত অনূদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্য্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বুলি বিবেচিত হ’ব।”